

ישיבת מיר
YESHIVAS MIR
YERUSHALAYIM

פרשת בראשית
תשרי תשפ"ז

זמני כניסת ויציאת השבת

ירושלים	18:24	19:35
בני ברק	18:41	19:37
ציריך	19:40	20:50
וינה	19:15	20:41
אנטוורפן	20:03	21:11
פריז	19:58	21:14
לונדון	19:26	20:27

דבר הישיבה

'ברוכים הבאים' למשפחת ישיבת מיר

מרח"י הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל היה אוהב ורודף שלום. תמיד היה מוותר ותובע מבני הישיבה לחנך את עצמם בדרך זו. הוא השרה אורה של אהבה ואחווה, ובתחילת הזמן היה מקבל את פני הבאים לישיבה בברכה: "ברוכים הבאים למשפחת ישיבת מיר".

בעת שנפתחה אחת מהמסגרות החשובות של הישיבה, היתה דריכות והתרגשות מפתחת החבורה, אולם התעורר וויכוח בין אלו שהיו אמורים להיות מקימי הקבוצה בשאלה מי בראש. הם הגיעו לביתו של רבינו כדי שיכריע בענין.

רבינו שמע את שני הצדדים ואמר להם: "יסוד היסודות של ישיבת מיר הוא 'נפשי כעפר לכל תהיה' וממילא הכל צריך להיות מתוך שלום ואחדות, אם תהיה מחלוקת ביניכם, אין שום טעם לפתוח את החבורה".

הוא לא הסתפק בחינוך להתרחקות ממחלוקת, תמיד תבע מבני הישיבות והכוללים שניהגו כאחים, וכשהיה מגיע לקעמפים של הישיבה והיה משוחח עם הבחורים, היה מפתיע בחור ושואל אותו, איך קוראים לפלוני ועוד שאלות בסגנון זה, כוונתו היתה לעורר, איך יתכן שבחור יושב ליד בחור אחר באותו בית מדרש, ואפילו באותו ספסל, ואינו שואל אותו אפילו לשמו, להרגשתו והאם חסר לו משהו, אולי אפשר לעזור לו. הרי הקב"ה נתן את התורה דוקא באופן של "ויוחן שם ישראל כאיש אחד בלב אחד", כאיש אחד בלב אחד.

(בכל נפשך)

הנה הפשטותם צורת הישיבה,
וקלטתם רוח ורצון הישיבה,
ובזה עשיתם לכם חבורה לילך
בעקבות רוח הישיבה,
ובכל מקום שאתם נמצאים
לקחתם זאת כאילו להיות עם
הישיבה בין כתלי הישיבה

(מסן המשגיח הגדול רבי ירחם ליטוביץ
זצוק"ל טמיר)

גליון שבועי לתלמיד, בוגרי וידידי ישיבת מיר | בראשית 646

מתורת רבותינו

מה התבטא המשגיח על חוצפתה של אוסטרליה

בראשית ברא אלקים וג' (א, א).

דרשו חז"ל בראשית - בשביל ישראל שנקראו (ירמיה ב, ג) ראשית תבואתו (רש"י).

עם תום המלחמה, נותרו בני הישיבה בראשות המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל בשנחאי שבסין, מצפים לאישורים להגיע לחוף מבטחים. בינתיים העולם כולו רעש וגעש בעניין ועידת השלום שעמדה להתכנס ולכוון את ארגון האומות המאוחדות שתפקידו יהיה לפקח על שלום העולם.

בשיחתו התייחס לכך הגה"צ המשגיח ואמה: סיפרו לי שבועידיה של פועלים ממפלגות השמאל באוסטרליה דנו אם יש זכות לעם ישראל להיות מיוצג בוועידת השלום, והחליטו - שמעו והאזינו! הם החליטו שלעם ישראל אין זכות ייצוג, משום שאיננו עם כלל.

האין זה שחוק וחוכא ואטלולא?

את יבשת אוסטרליה גילו לפני כמאה שנה, והיתה מושבת פושעים והוגלו אליה אסירים מורשעים. הם, שאינם יודעים מאין מוצאם וכל עברם מפוקפק למאוד, נחשבים הם לעם. ואילו אנחנו הקיימים למעלה משלוש אלפי שנה, איננו עם.

אבל, אמר המשגיח הגר"י, צודקים הם למאוד, זו נחמתנו ועל כך גאוותנו. הם 'גויי הארצות ומשפחות האדמה', ואנו לא שם חלקנו כהם וגורלנו ככל המונם, אלא עם ה' אנחנו. 'אשר בחר בנו מכל עם ורוממנו מכל לשון וקדשנו במצוותיו'.

(ספר זכרון - אבא במ)

להרה"ג ר' אבא זיונס זצ"ל - עמ' ע"ב)

תכלית כל האדם - להטיב לאחרים

ויאמר ה' אלקים לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו (ב, יח).

ולכן כתוב 'לא טוב היות האדם לבדו', שהאדם מגיע אל שלמותו רק כשיש בידו את הכח ליתן לאחרים, ולפיכך למרות שאדם הראשון היה מיסב בגן עדן, ומלאכי השרת היו צולין לו בשר ומסננין לו יין, אך כל זה אינו טוב, אלא רק אם יהיה מיטיב ומועיל לאחרים יגיע האדם אל התכלית אשר לשמה נדרש.

וכעין זה כתב הגאון רבי יצחק מוולוז'ין זצ"ל בהקדמה לספר נפש החיים, שאביו מרגא רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל היה אומר בכל עת בזה"ל: "שזה כל האדם, לא לעצמו נברא רק להועיל לאחרים, ככל אשר ימצא בכוחו לעשות", והן הן הדברים שההטבה לאחרים היא תכלית האדם.

(אמרי חיים - עמ' יח)

ולכאורה יש לתמוה, וכי מה היה חסר לאדם הראשון לפני שנבראת העזר כנגדו עד כדי שנאמר 'לא טוב היות האדם לבדו', והרי דרשו חז"ל (סנהדרין דף נ"ט ע"ב) "היה רבי יהודה בן תימא אומר: אדם הראשון מיסב בגן עדן היה והיו מלאכי השרת צולין לו בשר ומסננין לו יין", הנה לנו שאדה"ר ישב ברומו של עולם ונהנה מזיו השכינה, ומה חסר עוד במצב זה?

וביאר הגאון רבי חיים הכהן קמיל זצ"ל בשם מו"ר מרן ראש הישיבה שה"ת הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, שלמרות כל המעלות שישנן ביד האדם, אם תחסר לו מעלת הנתינה וההטבה לאחרים תחסר לו ממידת שלמותו, כי כל תכלית האדם היא רק כדי להטיב ולתת לאחרים, ועל ידי מידת ההטבה זוכה להידמות לדרכי ה' יתברך הטוב ומיטיב.

בכח לימוד המוסר ימשול ביצרו

הלוא אם יטיב שאת ואם לא יטיב לפתח חטאת רובץ (ה, ז).

תוכחת מוסר מאמרי חז"ל.

הוסיף מורנו ראש הישיבה הגאון רבי אריה פינקל זצ"ל ואמה, זהו כוחו של לימוד המוסר, המוסר אינו מניח לאדם להיות דבוק בעבירה, הוא מייסר את האדם בתמידות, ועל ידי כך ימשול ביצרו ולא יהיה עוד דבוק בעבירה, וממילא יוכל לזכות לתשובה ולחיים אף בעולם הזה. וכמו שכתב במסילת ישרים (פ"ג) על הפסוק (במדבר כא, כז) "על כן יאמרו המושלים בואו חשבון וגו'", המושלים אלו המושלים

כך הקב"ה אמר להם לישראל בני בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין, ואם אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו, שנאמר הלא אם תטיב שאת, ואם אין אתם עוסקין בתורה אתם נמסרים בידו, שנאמר לפתח חטאת רובץ. (קידושין דף ל' ע"ב)

מהו "תורה תבלין"? כתב בשערי תשובה (או"ח סי' א') בשם הברכי יוסף: "וקיבלתי כי תבלין היצר הרע הוא

מתורת רבותינו

אף למשול עליו ולהשיג ארחות חיים בזה ובבא.

הר יראה (מאמר נ"א)

על ידי לימוד תמידי בתוכחת מוסר מאמרי חז"ל, התבוננות בשכר ועונש, וחשבון הפסד מצוה כנגד שכרה ושכרה עבירה כנגד הפסדה, בכח חשבון זה אפשר לזכות ולהתעלות, ולא זו בלבד שיוכל להתנשא על היצה, אלא

ביצור, כי רק אותם שכבר יצאו מתחת יד יצרם ומשלו בו, הם היודעים את העצה האמיתית להיות מושל ביצור, הם היודעים את הדרך אשר נלך בה והם המורים לנו כי הדרך היא "בואו חשבון".

רק עם אמונה יכול האדם לעבור את כל המצבים

ויאמר קין אל ה' גדול עוני מנשוא (ד, ג).

"בתמיה - אתה טוען עליונים ותחתונים ואותי אי אפשר לך לטעון" (רש"י)

ובמדרש רבה פרשת ניצבים הנוסח הוא: "כל העולם אתה נושא ואין אתה יכול לשאת אותי".

הגה"צ רבי נתן מאיר וכטפויגל זצ"ל שמע מרבו מרן המשגיח הגה"צ רבי ירוחם ליוואוויץ זצ"ל שדקדק בדברי קין: "כל העולם אתה נושא", היינו שכל מציאות

השם יתברך עליו, ואין לו לחשוש מכלום, לכן הוא מוכן לשים ה"פלייצע" (הכתף) ובעזרתו ית' הוא יזכה לשאת המשא. אבל מי שמסיר את האמונה וחושב שהוא יכול לברוח מהמשא נמצא בסכנה, שהרי המשא כבר נמצא עליו. לכן כל כך חמור חסרון באמונה כי רק עם אמונה יכול האדם לעבור את כל המצבים.

(לתתך עליון עמ' סה)

העולם הוא משא, ואמר המשגיח באידיש "אז מען שטעלט אונטער א פלייצע טראגט מען די משא, אבער אויב מען וויל אנטלויפן פון די משא פאלט מען אונטער פון די משא", (אם מטים כתף לשאת בעול נושאים את המשא ואם בורחים מן המשא כורעים תחתיו).

יסוד זה הוא מבהיל על הרעיון ואמיתי בכל מצב. שכאשר האדם חי עם אמונה, אז הוא מסוגל לשאת את המשא, שהרי הוא יודע שהוא יוכל להתמודד, שהרי הכל בהשגחת

מבאר רבותינו

גדר צרות עין אף שיש לאדם מכל טוב

ויהי מקץ ימים ויבא קין מפרי האדמה מנחה לה', והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלבן וישע ה' אל הבל ואל מנחתו, ואל קין ואל מנחתו לא שעה ויחר לקין מאד ויפלו פניו (ד, ג-ה).

למרות שהיו לפניו פירות משוכחים לרוב, והרי אם היה מביא לחבירו מנחה מן הפירות הגרועים, היה חבירו כועס עליו מאד ומסרב לראות את פניו, א"כ ק"ו כשמדובר בהבאת קרבן לפני הקב"ה אדון כל הארץ, ועל מה כעס קין בשעה שהוא שגרם לעצמו דבר זה.

אלא שגם הנהגה זו של קין נובעת מן המידה הזאת, מאחר שקשה כל כך לאדם לתת משהו מעצמו, הרי שאף אם יתן אפילו מן הגרוע שברשותו, ירגיש כאילו נתן את כל עולמו, וכולם חייבים לו על כך הכרת הטוב לאין שיעור ומגיע לו עבור זה כל השבחים שבעולם, וכיון שויתר על מעט שבמעט מנכסיו, ומן הגרוע שבנכסיו הקריב מנחה לה', סבור היה קין שמנחתו תתקבל באהבה וברצון, שהרי לדעתו הוא נתן את הכל... ולפיכך, כאשר הקב"ה לא שעה למנחה זו, נתמלא קין חרון "ויפלו פניו".

(שיחות רבי נתן צבי)

הכי לא יוכלו לאכול את הפירות הרבים שבעולם, ובכל מקרה עתידים הם להירקב?

ותירץ, כך הן מידות האדם! אף על פי שיש לו עולם מלא בכל טוב, וברשותו מבחר פירות מתוקים ומשובחים, אין הוא מסוגל לתת משלו לאחרים, וגם כאשר הוא כבר נותן משהו לאחר, בעין רעה הוא נותן, עדיין קשה לו לתת מהטוב והמשובח ביותר. עד כדי כך קשה על האדם מידת הנתינה, ואף שנתניה זו היא כביכול 'נתינה' להקב"ה בתורת קרבן, עם כל סגולותיו ומעלותיו!

ועל פי יסוד זה ביאר מרן ראש הישיבה הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל באופן נפלא את הפסוק המופיע בהמשך הפרשה: "ויחר לקין מאד ויפלו פניו", דלכאורה קשה, הלא כבר נתבאר שהביא קין מן הגרוע, אם כן מדוע הוא בא עתה בטענה וטרוניה על כך שלא נתקבלה מנחתו, הלא הוא בעצמו בחר להביא מן הגרוע שבפירות, זאת

מבואר בפסוקים שקין הוא זה שהביא תחילה מנחה לה', ורק אחר כך הצטרף אליו הבל, וממשמע שנאמר "והבל הביא גם הוא" מבואר שהיה הבל טפל לקין ונגרר אחריו.

והנה קין הבין מדעתו וחיידש לעולם את סוד הקרבנות, והביא את מנחתו מתוך מדרגה גדולה, וכמו שכתב הרמב"ן "הבינו האנשים האלה סוד הקרבנות והמנחות", אולם למרות זאת לא שעה הקב"ה למנחתו משום שהיה מן הגרוע והפחות, וכמו שפירש רש"י: "מפרי האדמה - מן הגרוע".

והקשה מרן ראש הישיבה שה"ת הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, הלא בזמנו של קין כמעט ולא היו אנשים בעולם, רק אדם ואשתו ובניו, ומאידך היה העולם מלא בפירות טובים ומשובחים למאכל בני אדם, ומדוע אם כן לא הקריב קין מהפירות המשובחים ביותר, מה פשר צרות עין זו, והרי אותם אנשים בודדים החיים בעולם בלאו

מכתבי רבותינו

"אדם לעמל יולד - הוי אומר לעמל תורה נברא, ונמצא כי העסק בכלל הוא דבר מפואר מאוד, היינו עסק התורה"

אחדשה"ט באהבה:

יקרת מכתבו קבלתי מכבד, מה מאד רצוני לשמוע מהצלחתו האמיתית, קבלתי ידיעות מהבאים משיבתו אודותיו, כי דבריו אשר הוא מדבר בפני החבורה הם נעימים לשמוע, כמוכן הי' לי זאת איזה נחת, כמדומני כי הי' זאת בלי שום מחשבה כי הדבר נוגע גם לי מה, אך כן הם טבעי הדברים כי בדבר אשר יש יד לאדם בזאת הנה שמחה לו במעשה ידי...

בשלהי המכתב כותב הגה"צ המשגיח זצ"ל:

עתה אכתוב לך איזה דבר לשמור אותו, החוקרים מביאים ראי' מהטבע למה הוטבע כך, ולומדים מזה למודים, אתמה, למה טח עיני' מראות דברים ראוי

ממיר שבפולין של לפני כ-88 שנה, שלח המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל מכתב התעוררות נוקב לתלמידו (ב' דר"ח מרחשוון תרצ"ט). במילים ספורות הוא מעמיד את השקפת החיים הנכונה: המשגיח מצביע על כך שההתדהדות בתואר "איש עסקים" יסודה בטעות, שכן ענייני החומר אינם אלא הכרח זמני לקיום הגוף, בשעה שהפאר והעמל היחיד שלשמו באנו לעולם הוא עסק התורה.

וכה כתב:

ב"ה אור ליום ד' בדר"ח מרחשוון תרצ"ט. מיה:

רב שלו' וברכה לידידי היקר הרב...

לחזור עלי' אנחנו רואים בעלי עסק מתפארים בעסקם "אנכי גישעפטמאן"! ולפלא, אם יתפאר אדם שהוא אוכל כל היום הלא לגנאי יחשב לו מאד, והעסק שהוא הכנה לאו"ש לכבוד יחשב לו? אלא ודאי כי האכו"ש בעצם אם למותר יאכל - גנאי הוא לו באמת, ורק נתחלף החומרי שלא במקומו, אדם לעמל יולד, ואז"ל יכול לעמל מלאכה וכו' עד - הוי אומר לעמל תורה נברא, ונמצא כי העסק בכלל הוא דבר מפואר מאוד, היינו עסק התורה וכן העסק מעט לקיום הגוף שי' חזק לעמל נאה הוא, והם מחליפים העמל על עסק אכילה ושתיה שהוא גנאי באמת, ואינם מבחינים בין טוב וכו' ושמור זאת עד יעזרנו העוזר לגמור כל"נ ענין נפלא מאד שייך למא' רצה הקב"ה לזכות...

"חתמנו בספר חיים טובים": ירחי כלה העשירי בישיבת מיר ננעל בהתרגשות

יומיים של 'ריתחא דאורייתא' בעשרת ימי תשובה: כמאה וחמישים קובעי עיתים עזבו את עמל יומם והתכנסו בהיכל 'בית ישעיה' לשעות רצופות של תורה, שיעורי עיון מראשי הישיבה שליט"א, ומעמד שיא מרטיט עם מרן שר התורה הגר"ד לנדו שליט"א.

שיעורי עיון מראשי הישיבה:

שיעורים מעמיקים מפי הגר"מ ורזיגר שליט"א, הגר"צ ברוורמן שליט"א, הגר"ב שרייבר שליט"א ומורנו ראש הישיבה שליט"א, שחיברו בין עמקות העיון הישיבתי לבין הלכה למעשה.

סדרי לימוד מסביב לשעון:

היכל 'בית ישעיה' שקק קול תורה, כאשר הלומדים צללו לסוגיות היזק ראייה בדיני שכנים ולגדרי כוונת התפילה, באווירה מרוממת של ימי הרחמים והסליחות.

מעמד השיא:

משאו המיוחד של מרן שר התורה, הגר"ד לנדו שליט"א, ששיבח את עמלי התורה על עזיבת עמל הפרנסה וקרא לקביעות עתים בעיון [ראה מסגרת] בסיום המשא פרץ הקהל יחד עם מרן ורבני הישיבה בשירה סוחפת של התרוממות רוח, לכבוד התורה ולומדיה.

התעוררות לתשובה:

שיחת חיזוק נוקבת ומרגשת מפי מורנו המשגיח, הגה"צ רבי בנימין פינקל שליט"א, לקראת יום הדין.

ברכת קודש ודברי חיזוק למשתתפי ירחי כלה

לטובה על בניכם ובנותיכם, שישכילו להבין את גודל מעלת התורה. ודאי שגם בימות השנה חובתכם לקבוע עתים לתורה, ועדיף לימוד בעיון, כל אחד לפי דרגתו.

ובנוסף, ראוי שכל אחד במקומו יהיה קשור לקהילה תורנית, ודבוק ברב מובהק ומוכר, בעל השקפה ישיבתית ושורשית.

כך בס"ד תזכו להעמיד את ביתכם שיהיה בעל צביון תורני מכל הבחינות, ויה"ר שתזכו לסייעתא דשמיא, לברכה ולהצלחה, ולגמור חתימה טובה אתם וביתכם.

בתוספות במסכת ברכות דף יז (ד"ה תרי זמנא) כתבו: 'וראיתי בספר העתים שחבר הרב רבי יהודה בר ברזילי ששמע שהיה עמוד של אש יורד מן השמים עליהם בכלה דאלול ובכלה דאדר'.

כמה נכבד הדבר שאף שכל השנה אתם עוסקים בעמל הפרנסה, בעשרת ימי תשובה הינכם באים ומתקבצים כאן בישיבה להתעלות בלימוד התורה, שהוא הדבר הנעלה ביותר, כי לימוד התורה הוא סוד ויסוד כל היהדות בדורותינו.

ברור הדבר שכל שאתם מייחסים חשיבות לעסק התורה, הדבר ישפיע

אלפים מבני הישיבה הק', בראשות רבותינו ראשי ורבני הישיבה, התכנסו בהיכל הישיבה לשיעור ולשיחת חיזוק המסורתית, שנמסרה כמידי שנה לעשרת ימי תשובה

מפי מרן רבינו ראש הישיבה הגאון הגדול רבי דב לנדו שליט"א

גדר איסור היזק ראייה והאם הוא חל במקום הפקר

היזק ראי' יש בו איסור וחשיב נזקי אדם באדם, וכמש"כ רמב"ן ב"ב ב. (ד"ה ומסתברא) ג' ענינים בזה, משום עין הרע, משום לישנא בישא, משום צניעותא.¹ והי' מקום לומר דאיסור זה הוא רק כשהניזוק יש לו זכות וקנין להימצא כאן (כגון בחצרו וכיב"ז), אבל כשנמצאים במדבר או ביער וכיב"ז שאין קנין לאף אחד [וגם ל"ה רה"ר] והוא הפקר יתכן שיוכל לומר לו שילך למקום אחר,² [וד"ז יש לדון גם בשאר נזקי שכנים, ואם אחד זורק חצים ביער ובא אחד וביקש להיות דווקא שם לא יאסר עליו לזרוק חציו אע"פ שחובל בו [אם הורגו פשיטא דאסור והוא רוצח].³

דעת הריב"ש בפותח חלון במקום הפקר

וכע"ז כתב הריב"ש ר"ס שכ"ב בפותח חלונותיו למקום הפקר ובא אחר וזכה מן ההפקר ובנה שם בתים,⁴ ומייתי' עלה מזורק חץ במקום שאין בנ"א שם וראה חברו והוציא ראשו וקיבלה והוזק בה. [עי' רשב"א כ"ב ב' ד"ה ולענין (וד"ה) ועוד נראה ל.]. וצ"ב ⁵ (עי' ב"ק ל"ג א').⁶

מיהו יש לדחות דחשיב שם כזכה בעל החלון באויר להשתמש שם, ומשא"כ במקום הפקר שנשאר הפקר, ויל"ע בזה. ועו"ל דלעמוד ולהסתכל בחברו יתכן דאסור לו רק שאינו חייב לסתום החלון, ויל"ע שם בכל הענין.⁷

איסור 'אל תחטא תדיר' וסתירת דברי הרמב"ן בדין מחילה

עוד כתב ברמב"ן שם וז"ל, ועוד דאפילו מחל הניזק כיון דודאי אסור הוא למזיק להזיקו בראי' ולהסתכל בו לדעת ואין אדם יכול ליזהר בכך לעמוד כל היום בעצימת עיניים, על כרחינו נאמר לזה סתום חלונך ואל תחטא תדיר וכי' עכ"ל.⁸

יישוב החזון איש והר"י מיגאש - החילוק בין מחילה לקניין

ולכ' יל"ע מדברי הרמב"ן דף ז: (ד"ה ולא חלונות) דאין אחין יכולין למחות זה על זה בחלונות לסותמן אע"פ שיש בהם היזק ראי' שלא חלקו ע"מ לסלק משם כלום ע"כ. ולכ' הדברים סותרים.⁹

ואמנם עי' חזו"א י' י"ג דאין זה אלא בלא הקנה לו בחצרו אבל אם הקנה לו בחצרו זכות לזה בשלו הוא משתמש ואין כאן איסור ומייתי' עלה דברי הריב"ש הנ"ל בזורק חץ וכי' יעו"ש.¹⁰

ויל"ע בהנ"ל דלא מהני מחילה בהיזק ראי' מדברי ר"י מיגש ריש מכילתין, וז"ל אבל ראי' עצמה לית בזה חזקה, תדע דאי בעי בעל חלון לעיוני בי' מאי קעביד חברי ומאי איכא ברשותי' מי איכא למימר דמצי למעבד הכי וכו' ולא מצי היאך למימר אין מעיינא ומעיינא דהא אחזיקי לי בהכי משום דאמר לי היאך נהי דלחלון גופא איכא חזקה אבל למיקם התם ולעיוני מאי דאיכא ברשותיה ליכא בה חזקה דהא לא מחזקי אינשי בהכי, עכ"ל. ומבואר דאי הוו מחזקי אינשי בהכי הו"מ גם לאיסתכלול, ומשמע דמהני מחילה על זה. מיהו יתכן דהכוונה לא למחילה בעלמא אלא להקנות לו בחצר זכות לזה ואז שפיר דמי וכנ"ל, אלא דלא מחזקי אינשי בהכי.¹¹

היזק ראייה בקטן - מדין נזיקין או מדין 'אל תחטא'

ויל"ע בלשון רמב"ן ואל תחטא תדיר מה יהא הדין בקטן דלא שייך ה"ט. והנה מבחינת הזכות שלא יזיקנו שייך גם בקטן למנעו מזאת ולסתום חלון, וכן מלהשתמש בחצר בלא כותל, אבל מבחינת האיסור שכתב ברמב"ן אל תחטא לכ' ל"ש בקטן, ויל"ע בהגיע לחינוך ועי' מ"ב שמ"ג ט' לענין מניעת קטן מחבלה וביוש שלא ירגיל בה. ודו"ק.¹²

1 ותרתי ביה אית ביה, דמלבד האיסור שבו מהנה ג' טעמים, יש בו גם תביעת נזיקין כדין נזקי אדם. יעו"י בחזון יחזקאל פ"א ה"ה ובאבן האזל שכנים פ"א ה"ב ופ"ב ה"ט' שדנו אם היזק ראי' הוא מניעת התשמישים או היזק הגוף שמצערנו בראיה, ואי"ז תלוי בניד"ד.

2 היינו בהיזק שלא בכונה כמב"ב בב"ק מח. דנכנס לחצר בעה"ב שלא ברשות והזיקו פטור בעה"ב, והוא שלא הוה ידע ביה.

3 דכשיש לו זכות להימצא שם יש לו תביעת נזיקין, אבל אם אין לו זכות להימצא שם מכח מה יתבענו.

4 בעובדא שנפל בנינו של ראשון, ונשאר השני נזוק מן הראשון מהיזק ראייה, 'והראשון טוען אתה מזיק בעצמך שבנית באופן שאהיה מזיק לך, וכ' הריב"ש שהדין עם הראשון ואי"צ לסתום חלונותיו, שהשני שזכה מן ההפקר אין לו זכות תביעה.

5 ז"ל כל שיש בו היזק דגריה אע"פ שקדם וסמך כל שבא חברו לבנות כותל כופה אותו ומסלקן שאין קדימה לניזוק דגריה אע"כ החזיק ג' שנים ובא מחמת טענה, הא מדין קדימה לא, וכבר כ' כמה ראשונים דהיזק ראי' חשיב כגרי דיליה עי' ר"י מיגאש ו' ורמב"ן יח, ומדכ' דאין קדימה לניזוק דגריה יל"ע אם אפי' ללמוד מזה שלא כהריב"ש.

6 'ומצא פרט לממציא את עצמו, מכאן א"ר אליעזר בן יעקב מי שיצתה אבן מתחת ידו, והוציא הלה את ראשו וקיבלה פטור, א"ר יוסי בר חנינא פטור מגלות וחייב בארבעה דברים, ולל"ק שם פטור לגמרי, וכן קי"ל, אכן ברש"י שם כ' דזרק למקום שבנ"א מצויין שם.

7 דמשא בעובדא דהריב"ש זכות הראשון היא משום שעתה כבר אינו הפקר, וגם יתכן דלענין לעמוד להסתכל לא התיר הריב"ש.

8 מב' דגם כשמחל על תביעת נזקו, עכ"ז מצד האיסור חייב לסתום החלון, א"כ י"ל דגם בעובדא דהריב"ש [או בהפקר] יהיה חיוב לסתום החלון מצד האיסור.

9 שכ' שאי"צ לסתום החלונות, ואף שיש מחילה אבל עכ"פ יתחייב מצד אל תחטא תדיר.

10 שכ' דבאופן שנתן רשות 'אמרנין דאף שבעל החצר מעביר על מידותיו ומתירצו לסבול צערו מ"מ אסור למזיק, אבל אם הקנה לו בין במכר בין במתנה ובעל החלונות בדידיה קמשתמש אין כאן איסור, וזה כזורק חץ ובא אחר והוציא ראשו וקיבלה וכל' הריב"ש סי' שכב, ומשמע קצת דהתירא דהריב"ש הוא באופן שיש קנין ולא בהפקר, ועפ"י תתייבב הסתירה ברמב"ן דאם מחל עדיין יש איסור משא"כ אם יש לו קנין בדידך קמשתמש.

11 דלהחזו"א שיש חילוק בין מחילה בקנין למחילה בלא קנין יתכן דאין ראי' מהר"י מיגאש שלא כהרמב"ן, ד"ל דמחילה דהר"י מיגאש היא נתינת זכות כמו קנין.

12 דבקטן יכול לכופו שלא יזיקנו במקום שיש תביעת נזיקין, אבל כשהתביעה היא רק מכח האיסור לכא' ל"ש בקטן.

"אימתי הוא חייכם? בזמן שאתם יגעים בו"

חובת העמל בתורה וקביעות לימוד בהלכות המצוות

קשיים ומתוך דוחק, אז הוא חייכם, הוא תמצית חייכם. רבים מאברכי הכוללים נמצאים בקשיים גדולים מכל מיני בחינות, ובמיוחד בדוחק הפרנסה. ועם כל זאת, שקועים בעמל לימודם בכל מורשי לבם, הוא הוא חייכם ואורך ימים.

ואולי גם כדאי לקבוע לימוד בהלכות ממון המצוות. כי הזהירות בממון חבירו, יש בזה פרטי הלכות רבים ויש מכשולות רבים בזה: בעיני ריבית, שואל שלא מדעת, ולא לעשוק שכר שכיר וכיוצא בזה. וישנם בהלכות ממון פרטי דינים רבים ודברים שמשנתנים מעת לעת. על כן, אולי מן הראוי לקבל ולקבוע לימוד בהלכות ממון המצוות כיום, שחלילה לא יכשלו בהם, ובזכות זה יהי רצון שיוכלו לזון ולכלכל בני ביתם ברווח ובנקל.

הנני בזה בברכה לראש הישיבה שליט"א ולכל ראשי ורבני הישיבה שליט"א, שירבה גבולכם בתלמידים הגונים.

ויהי רצון שנזכה כולנו ללמוד תורה בשלום ובשלוה, בעיון ובעמל, ונלמד תורת השם באהבה ובדבקות בו יתברך, ונחתם לחיים טובים ולכל מיילי דמיטב, לאורך ימים טובים.

נדבר כמה מילים, דברים ברורים וידועים, בענינא דיומא ובענינא דכולא שתא. לומדי התורה הם עמודי ומקיימי העולם, והם אלו שזוכים לחיות מתוך קרבת אלוקים. ולכן גם חייב גדול מאד מוטל על לומדי התורה, בני הישיבות ואברכי הכוללים, לצלל זמניהם לעסק התורה בשקיעות וברציפות, כיון שכל רגע של לימוד תורה מקיים את כל הבריאה.

כעת בעשרת ימי תשובה, הדבר העיקרי שלומדי התורה מחויבים לפשפש במעשיהם הוא עד כמה הם שקועים בעסק התורה. כל אחד צריך לבחון מול עצמו האם הוא מגיע למדרגות בלימוד התורה כפי כוחותיו, או שחלילה הוא מסתפק במועט.

בירושלמי בכמה מקומות (פאה, שביעית, שבת וסוכה) שנינו: 'כי הוא חייכם, אימתי הוא חייכם? בזמן שאתם יגעים בו'. כפשוטו, הכוונה היא שיגיעה ועמל בלימוד התורה - הוא חייכם.

אבל יתכן גם לפרש: אימתי התורה היא חייכם? כאשר הלימוד הוא מתוך

לתרומה מהירה לחצו כאן

24
שעות
ביממה

מוקד החזקת התורה
02-54109333